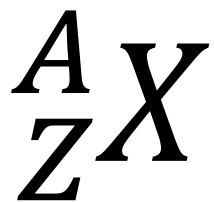

Isotooppimerkintä Alkuaineen suhteellinen atomimassa

Muistatko mitä tietoa saat isotooppimerkinnästä

- Järjestysluku **Z** on ytimen protonien lukumäärä, kertoo mistä alkuaineesta on kyse. (muista: elektroneita sama määrä kuin protoneita)
- Massaluku **A** on protonien ja neutronien yhteenlaskettu lukumäärä.

Saman alkuaineen eri isotoopeilla eri massaluku, koska eri määrä neutroneita.

Esimerkki

- Hiilen isotooppi C-12 tarkoittaa, että kyseisen isotoopin massaluku on 12. Jaksollisen järjestelmän mukaan hiilen järjestysluku on 6, joten sillä on 6 protonia.

- Sen takia hiilen C-12 isotoopilla on $12 - 6 = 6$ neutronia
- Kyseistä isotooppia C-12 vastaa merkintä $^{12}_6\text{C}$

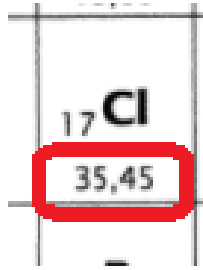
Älä kirjoita tätä

- Alkuaineiden eri isotooppeja löytyy MAOL s.104
- Taulukossa kerrotaan isotoopin atomin massa u ja suhteellinen runsaus luonnossa prosentteina pysyville isotoopeille (tai hajoaminen, jos kyseessä radioaktiivinen isotooppi)
- C-12 isotoopin atomin massaksi on sovittu $u=12,000000$ ja muiden atomien massat perustuvat C-12 atomin massaan.
- $1u \approx 1,661 \cdot 10^{-27} \text{ kg}$
- Luonnossa eri alkuaineiden isotooppikoostumus pysyy lähes vakiona, tämä seikka on huomioitu, kun taulukkokirjaan on määritetty eri alkuaineiden suhteelliset atomimassat A_r
- **Tähän lukuun A_r huomioidaan vain luonnossa pysyvien isotooppien atomimassat**

Jaksollisessa järjestelmässä jokaisen alkuaineen alapuolella oleva luku on **alkuaineen suhteellinen atomimassa A_r**

	1											18						
1	1 H 1,008											2 He 4,003						
2	3 Li 6,941	4 Be 9,012											5 B 10,81	6 C 12,01	7 N 14,01	8 O 16,00	9 F 19,00	10 Ne 20,18
3	11 Na 22,99	12 Mg 24,31	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13 Al 26,98	14 Si 28,09	15 P 30,97	16 S 32,07	17 Cl 35,45	18 Ar 39,95
4	19 K 39,10	20 Ca 40,08	21 Sc 44,96	22 Ti 47,87	23 V 50,94	24 Cr 52,00	25 Mn 54,94	26 Fe 55,85	27 Co 58,93	28 Ni 58,69	29 Cu 63,55	30 Zn 65,41	31 Ga 69,72	32 Ge 72,64	33 As 74,92	34 Se 78,96	35 Br 79,90	36 Kr 83,80
5	37 Rb 85,47	38 Sr 87,62	39 Y 88,91	40 Zr 91,22	41 Nb 92,91	42 Mo 95,94	43 Tc (98)	44 Ru 101,07	45 Rh 102,91	46 Pd 106,42	47 Ag 107,87	48 Cd 112,41	49 In 114,82	50 Sn 118,71	51 Sb 121,76	52 Te 127,60	53 I 126,90	54 Xe 131,29
6	55 Cs 132,91	56 Ba 137,33	57-71	72 Hf 178,49	73 Ta 180,95	74 W 183,84	75 Re 186,21	76 Os 190,23	77 Ir 192,22	78 Pt 195,08	79 Au 196,97	80 Hg 200,59	81 Tl 204,38	82 Pb 207,2	83 Bi 208,98	84 Po (209)	85 At (210)	86 Rn (222)
7	87 Fr (223)	88 Ra (226)	89-103	104 Rf (261)	105 Db (262)	106 Sg (266)	107 Bh (264)	108 Hs (277)	109 Mt (268)	110 Ds (281)	111 Rg (272)	112 Uub	113 Uut	114 Uuq				

Esimerkiksi

17	Cl
35,45	

Taulukkokirjan mukaan Kloorin suhteellinen atomimassa on

$$A_r(\text{Cl}) = 35,45$$

Miksi? (MAOL s. 105)

Kloorilla on kaksi luonnossa pysyvää isotooppia Cl-35 ja Cl-37

Joiden suhteelliset määrät luonnossa ovat 75,77% ja 24,23%

Cl-35 atomimassa on 34,968852 ja Cl-37 vastaavasti 36,965903

$A_r(\text{Cl})$ saadaan laskemalla esiintymisprosentteilla painotettu atomimassojen keskiarvo:

$$\frac{75.77 \times 34.968852 + 24.23 \times 36.965903}{100}$$

35.45273746